

Exam. Code : 214901

Subject Code : 5039

M.A. Music (Vocal) 1st Semester

HISTORICAL STUDY OF INDIAN MUSIC

Paper-II

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :—Candidates are required to attempt **five** questions, selecting at least **one** question from each Section. **Fifth** question may be attempted from any Section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

I. Describe the following :

(i) Thumri-Tappa

(ii) Sadra-Dadra.

II. Write biography of Pt. Rajan-Sajan Misra.

SECTION—B

III. Define Vrind Gaan and write its historical development.

IV. Write about the Heer, Mirza, Tappa in detail.

SECTION—C

- V. Describe the changing scenario in Indian Classical Music after independence.
- VI. What do you mean about Academic training of Indian Classical Music ? Write its merits and demerits.

SECTION—D

- VII. Explain Shruti Swar sthapana on Veena by Dr. Lal Mani Misra.
- VIII. According to time theory, how many types of Ragas are there in Indian Music ? Give the relevance of time theory in Indian Music.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ੳ

- I. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ :
- (i) ਠੁਮਰੀ-ਟੱਪਾ
- (ii) ਸਾਦਰਾ-ਦਾਦਰਾ।
- II. ਪੰ. ਰਾਜਨ-ਸਾਜਨ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—ਅ

- III. ਵਰਿੰਦ ਗਾਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।
- IV. ਹੀਰ, ਮਿਰਜ਼ਾ, ਟੱਪਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—ਬ

- V. ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾਸੀਕਲ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- VI. ਭਾਰਤੀ ਕਲਾਸੀਕਲ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ? ਇਸਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਅਵਗੁਣ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—ਸ

- VII. ਡਾ. ਲਾਲ ਮਨੀ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੁਆਰਾ ਵੀਨਾ ਤੇ ਸ਼ਰੂਤੀ ਸਵਰ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- VIII. ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ ? ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਦਿਉ।

(Hindi Version)

ਨੋਟ :- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਗ ਤੋਂ ਕਮ ਤੋਂ ਕਮ ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਚੋਣ ਕਰਨੇ ਹੋਣੇ, ਕੁਲ ਪਾੰਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹੋਣੇ। ਪਾੰਚਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਕਿਸੀ ਭੀ ਭਾਗ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਸਮਾਨ ਅੰਕ ਹੋਣੇ।

ਭਾਗ—ਕ

- I. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ :
- (i) ਰੂਸਰੀ-ਟੱਪਾ
- (ii) ਸਾਦਰਾ-ਦਾਦਰਾ।
- II. ਪੰਡਿਤ ਰਾਜਨ-ਸਾਜਨ ਸਿੰਘਾ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਲਿਖੋ।

भाग—ख

- III. वृंद गान को परिभाषित करें और इसका ऐतिहासिक विकास लिखें।
IV. हीर, मिर्जा, टप्पा के बारे में विस्तार से लिखें।

भाग—ग

- V. स्वतंत्रता के बाद भारतीय शास्त्रीय संगीत में बदलते परिदृश्य का वर्णन करें।
VI. भारतीय शास्त्रीय संगीत के अकादमिक प्रशिक्षण के बारे में आपका क्या मतलब है ? इसके गुण और अवगुण लिखिए।

भाग—घ

- VII. डॉ.लाल मणि मिश्रा द्वारा वीना पर श्रुति स्वर स्थापना की व्याख्या करें।
VIII. समय सिद्धांत के अनुसार, भारतीय संगीत में राग कितने प्रकार के होते हैं ? भारतीय संगीत में समय सिद्धांत की प्रासंगिकता दीजिए।